Grŵp Trawsbleidiol y Senedd ar Dai

15 Mai 2023

Yn bresennol:

Enw	Sefydliad
Mabon ap Gwynfor AS	Senedd Cymru (Cadeirydd)
Ruth Power	Shelter Cymru
Jennie Bibbings	Shelter Cymru
Matthew Palmer	Shelter Cymru
Wendy Dearden	Shelter Cymru
Elen Grantham	Shelter Cymru
Ross Thomas	Tai Pawb
Bill Rowlands	EYHC
Matthew Dicks	CIH Cymru
Cerys Clark	CIH Cymru
Y Cynghorydd Alun Llewelyn	Cyngor Castell-nedd Port Talbot
Ryland Doyle	Swyddfa Mike Hedges AS
Robert Smith	Prifysgol Caerdydd
Tim Thomas	Propertymark
Carys Fôn Williams	Cyngor Gwynedd
Becky Ricketts	Gofal a Thrwsio Cymru
Ceri Cryer	Age Cymru
David Bithell	Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam
Katie Dalton	Cymorth Cymru
Manon Roberts	Iechyd Cyhoeddus Cymru
Jasmine Harris	Crisis

Enw	Sefydliad
Elizabeth Taylor	TPAS Cymru
Sara Burch	Cyngor Sir Fynwy
Amy Lee Pierce	Y Wallich
Kathryn Morgan	Shared Lives Plus
Lu Thomas	Sipsiwn a Theithwyr Cymru
Philippa Richards	Y Senedd
Matt Harris	Ffederasiwn Adeiladwyr Cartrefi
Carolyn Thomas	Y Senedd
Donna Oldfield	Sipsiwn a Theithwyr Cymru
Faye Patton	Gofal a Thrwsio Cymru
Y Cynghorydd David Daniels	Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen
Gareth Lyn Montes	Cyngor Ffoaduriaid Cymru
Thomas Hollick	Y Wallich
Natalie Thompson	Cyngor Dinas Casnewydd
Carolyn Johnstone	Byddin yr Iachawdwriaeth
Bethany Howells	Prifysgol Caerdydd
Casey Edwards	Cwmpas
Andy Thompson	Cyngor Sir Powys
Y Cynghorydd Emily Owen	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy
Y Cynghorydd Shayne Cook	Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili

Eitem ar yr agenda	Nodiadau
Croeso gan y Cadeirydd	Croesawodd Mabon ap Gwynfor AS bawb i’r cyfarfod cyn amlinellu agenda’r sesiwn a throsglwyddo’r awenau i’r cyflwynwyr.
Y Cysylltiadau rhwng Tai ac Iechyd	Bydd cyflwyniad pob siaradwr ar gael fel dogfen ar wahân. **Cyflwyniad 1: Cyflwr Tai Pobl Hŷn yng Nghymru** Becky Ricketts a Faye Patton, Gofal a Thrwsio Cymru Gellir gweld yr adroddiad yma: https://careandrepair.org.uk/cy/tai2023/ Mae Gofal a Thrwsio yn cynnal Gwiriadau Cartrefi Iach yng nghartrefi pobl hŷn ac, yn ddiweddar, mae wedi canolbwyntio ar 3 phrif wasanaeth/prosiect: 1. Ysbyty i Gartref Iachach 2. Ymdopi'n Well

	3. A yw eich cartref yn ddigon cynnes? Mae cryn dipyn o alw am gwasanaethau Gofal a Thrwsio ac yn gynyddol mae’r asiantaeth yn gweld anghenion mwy cymhleth a phroblemau atgyweirio mawr. Mae ymweliadau â chartrefi yn aml yn dangos materion ychwanegol a phroblemau cymhleth, lluosog sy'n fwy na’r hyn a dybiwyd yn wreiddiol. Roedd lluniau o dai mewn cyflwr gwael a ddangoswyd yn y cyflwyniad yn syfrdanol. Dysgodd pobl i ymdopi â byw gartref yn ystod cyfyngiadau’r pandemig a daethant i arfer â rheoli adfeiliad a byw gydag ef nes iddo ddod yn normal. Mae cost gynyddol deunyddiau a'r diffyg crefftwyr sydd ar gael i wneud y gwaith yn faterion mawr i'r asiantaeth a'i chleientiaid. **Cyflwyniad 2: Gohirio Iechyd Meddwl – Effaith Tai Gwael ar Iechyd Meddwl.** Amy Lee Pierce a Thomas Hollick, Y Wallich Gellir gweld yr adroddiad yma: https://thewallich.com/cy/campaigns/gohirio-iechyd-meddwl/ Canolbwyntiodd y cyflwyniad ar yr argyfwng iechyd meddwl ymysg pobl ddigartref. Trwy arolygon staff, nododd y Wallich fod y broses o gael cymorth iechyd meddwl mewn argyfwng yn anodd, a bod hynny’n arwain at fwy o alw ar wasanaethau brys. Rhannwyd methodoleg, ystadegau allweddol a chanfyddiadau. Rhwng 2019 a 2022, deliodd y Wallich â chyfanswm o 4,216 o ddigwyddiadau a oedd yn aml yn arwain at sefyllfa o argyfwng. Y gwir amdani yw bod pobl mewn argyfwng iechyd meddwl yn wynebu rhwystrau di-rif o ran cael mynediad at wasanaethau’n gyflym. Dylai’r Fframwaith i Gymru sy’n Ystyriol o Drawma gael ei gymhwyso i wasanaethau iechyd meddwl hefyd.
Fforwm	**Adroddiadau** **Ross Thomas (Tai Pawb) -** croesawodd yr adroddiadau. Mae tai yn benderfynydd iechyd ond nid yw hyn yn dod drwodd mewn polisi – mae angen canolbwyntio ar hyn. Mae argyfwng tai hygyrch ar ben yr argyfwng tai. Dylai’r hawl i gael tai digonol gael ei gwreiddio fel hawl ddynol. **Sarah Burch (Sir Fynwy)** – a oes rôl i ryddhau ecwiti o ran gwella cartrefi? **Becky Ricketts -** Mae Gofal a Thrwsio yn canolbwyntio ar wella cartrefi heb i bobl orfod eu gadael. Mae’n bosibl y bydd angen gwerth y cartref ar rhai i dalu am ofal yn ddiweddarach. **Jennie Bibbings (Shelter Cymru**) – Dylem gofio bod addasrwydd tai yn effeithio ar iechyd meddwl. **Thomas Hollick** – Mae angen i gymorth gael ei integreiddio i gynlluniau Tai yn Gyntaf. **Katie Dalton (Cymorth Cymru) -** Mae cyfrifoldeb am Ailgartrefu Cyflym yn disgyn ar ysgwyddau timau sydd eisoes yn straffaglu. Mae angen buddsoddiad cyfalaf a chefnogaeth gyffredinol. **Cyllideb Llywodraeth Cymru 2023/24**

	Trafodwyd y gyllideb yn y cyfarfod diwethaf ac mae bellach wedi'i setlo. Codwyd materion mewn llythyr at y Gweinidog Cyllid, gan gynnwys: • Cyllid ar gyfer datgarboneiddio'r stoc tai – cynyddwyd y cyllid • Grant Cymorth Tai – heb ei gynyddu **Katie Dalton -** Mae'n siom i'r sector beidio â chael cynnydd yn y Grant Cymorth Tai. Yn anochel, bydd effaith ar y sector, sy'n peri pryder. Mae darparwyr cymorth bellach mewn trafodaethau â Chomisiynwyr Awdurdodau Lleol. Y realiti debygol fydd llai o wasanaethau, er gwaetha'r ffaith bod y galw eisoes yn fwy na'r cyflenwad. Bydd hefyd yn golygu gostyngiadau yn niferoedd staff. Ni all cyflenwyr fforddio rhedeg eu gwasanaethau. **CAM GWEITHREDU:** Cytunwyd y byddai llythyr dilynol yn cael ei anfon yn gofyn i'r Llywodraeth sut y bydd yn cynorthwyo'r sector.
Cloi'r cyfarfod	Diolchodd Mabon ap Gwynfor AS y bobl bresennol a'r siaradwyr. Atgoffodd Mabon bawb y bydd y cofnodion ar gael gan Shelter Cymru maes o law a daeth â'r cyfarfod i ben.
Dyddiad y cyfarfod nesaf	**Dydd Llun 2 Hydref 2023, 09.30-10.30 ar Teams**